'वर्षिष्ठं' अतिशयेन प्रवृद्धं, किञ्च 'निधिपतिं' शङ्खपद्मादि-निधिविशेषाणां पालकं। अथवा किमनेन विशेषणेन सर्व्व-निधीनां पालकं त्वामाह्वयाम इति मन्त्रार्थः। 'तत्' तेन मन्त्रेण, 'अस्मै' अश्वाय, 'अपह्नुवते एव' एनं अश्वम् अप-लपन्त्येव। नहि मृतोऽश्वः परमार्थत आह्वातुं शक्यते। किञ्च अनेन आह्वानेन अश्वम्, 'एनं', 'धुवन्ति' चालयन्त्युत्थापयन्ति, अपि च अनेन चालनेनाश्वमेनं 'निह्नुवते', एवमुत्थापनमपि मृतस्याश्वस्यापलाप एव। तस्मादप्युपचार इत्यभिप्रायः॥

(३) प्रदक्षिणत्रयं विधत्ते। "त्रिः परियन्ति। त्रय इमे लोकाः। एभ्य एवैनं लोकेभ्यो धुवते" इति॥ पत्न्यः प्रदक्षिण-त्रयेणैनमश्वं लोकत्रयव्यवहारार्थं 'धुवते' चालयन्त्युत्थापयन्ति॥

(४) त्रिवारं पुनरप्रदक्षिणावृत्तिं विधत्ते। "त्रिः पुनः परियन्ति। षट् सम्पद्यन्ते। षड् वा ऋतवः। ऋतुभिरेवैनं धुवते" इति। पूर्व्वेण प्रदक्षिणावृत्तित्रयेण सहितस्य विपरी-तावृत्तित्रयस्य षट्सङ्ख्योपपत्तिः॥

(५) पुनरपि त्रिः प्रदक्षिणावृत्तिमभिप्रेत्य मिलित्वा सङ्ख्यां विधत्ते। "अप वा एतेभ्यः प्राणाः क्रामन्ति॥२॥ ये यज्ञे धुवनं तन्वते। नवकृत्वः परियन्ति। नव वै पुरुषे प्राणाः। प्राणा-नेवात्मन्दधते। नेभ्यः प्राणा अपक्रामन्ति" इति। 'ये' पुरु-षाः, 'यज्ञे', 'धुवनं' कम्पनं, कुर्व्वते। 'एतेभ्यः प्राणाः', 'अप-क्रामन्ति', एव। अतस्तत्परिहाराय 'नवकृत्वः', परिभ्रमणं कुर्य्यात्। पुरुषशरीरे नवसु द्वारेषु नवसङ्ख्याकाः प्राणा